

ISABEL ECHARRI

FUNDACIÓ
DIOCESANA
ISIDOR
MACABICH

Església de l'Hospitalet

Museu d'Art Contemporani d'Eivissa
Ajuntament de la Ciutat d'Eivissa

Dedicat a COLOMBE E.

**MUSEU D'ART
CONTEMPORANI D'EIVISSA**

AJUNTAMENT DE LA CIUTAT D'EIVISSA

Ronda Narcís Puget, s/n - Dalt Vila - Apartat 251
Tel. y Fax 971 30 27 23 - 07800 EIVISSA (BALEARS)

**FUNDACIÓ
DIOCESANA
ISIDOR
MACABICH**

Església de l'Hospitalet

Santa Faz, s/n - Dalt Vila - 07800 EIVISSA

Aquesta exposició està organitzada pel Patronat del Museu d'Art Contemporani d'Eivissa
Xico Tarrés, President
Lurdes Costa, Vice-presidenta
Elena Ruiz Sastre, Directora M.A.C.E.

Exposició:

Títol: "Isabel Echarri"
Període: 3 agost - 30 setembre 1999
Comissària: Elena Ruiz Sastre
Muntatge: José Rodríguez Alfocea
Assegurances: Gil y Carvajal, s.a.

Catàleg:

Text: Elena Ruiz Sastre
Traduccions: Assessoria Lingüística de l'Ajuntament de la Ciutat d'Eivissa
Fotografia de la instal·lació: Toni Pomar
Disseny Gràfic, impressió i enquadernació: Gráficas Pitiusas
Dipòsit legal: I-247-1999

Agraïments:

No s'hagués pogut realitzar aquest projecte sense el conveni de col·laboració establert amb la Fundació Diocesana "Isidor Macabich" i tampoc sense la cooperació, assistència i entusiasme de Isabel Echarri. També volem agrair la seva cooperació a tots els escriptors que han col·laborat amb la seua escriptura a l'obra de Isabel Echarri. Així mateix volem agrair a totes les persones i empreses que han ajudat a la realització del projecte, especialment a Gráficas Pitiusas, Rótulos Coll, Tito Frit i Diario de Ibiza.

Per finalitzar volem recordar que la recuperació de la Església de l'Hospitalet ha estat subvencionada per la Conselleria de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

ISABEL ECHARRI

3 AGOST - 30 SETEMBRE

1999

Amb la instal·lació d'Isabel Echarri es recupera per a la vida cultural un espai esplèndid que ha estat tancat al públic durant anys: l'Església de l'Hospitalet a Dalt Vila. Aquest edifici del s.XVIII valentment restaurat per l'arquitecte Elías Torres (1981-1984) i propietat del Bisbat d'Eivissa i Formentera serà nou per a l'ART.

Aquest conveni que ha fet possible que el Museu pugui gaudir de nou espai expositiu per a les seues mostres temporals té el privilegi d'acollir en la seua inauguració el treball de l'artista Isabel Echarri, dona cosmopolita que comparteix residència entre París i Formentera des de fa quasi 40 anys i de les mans de la qual brollen unes admirables, simples, netes i blanques construccions de paper; fràgils i fortes al mateix temps, sempre belles, com ho són les voltes i les parets d'aquesta Església.

La instal·lació d'Isabel Echarri ha estat preparada llargament i amb molta cura coneixedora de la capacitat per contenir emoció en aquest àmbit ple d'evocacions en què s'ha convertit l'Hospitalet.

Tenim la seguretat de començar un projecte summament interessant i ens il·lusiona pensar que sigui amb l'obra precisament d'Isabel Echarri.

Xico Tarrés

Alcalde de la Ciutat d'Eivissa

Con la instalación de Isabel Echarri se recupera para la vida cultural un espacio espléndido que ha permanecido cerrado al público durante años: la Iglesia del Hospitalet en Dalt Vila. Este edificio del s.XVIII valientemente restaurado por el arquitecto Elías Torres (1981-1984) y propiedad del Obispado de Ibiza y Formentera será nuevo para el ARTE.

Este convenio que ha hecho posible que el Museo pueda gozar de nuevo espacio expositivo para sus muestras temporales tiene el privilegio de albergar en su inauguración el trabajo de la artista Isabel Echarri, mujer cosmopolita que comparte residencia entre París y Formentera desde hace casi 40 años y de cuyas manos brotan unas admirables, sencillas, limpias y blancas construcciones de papel; frágiles y fuertes al mismo tiempo, siempre hermosas, como lo son las bóvedas y las paredes de esta Iglesia.

La instalación de Isabel Echarri ha sido preparada largamente y con sumo cuidado sabedora de la capacidad para encerrar emoción en este ámbito lleno de evocaciones en el que se ha convertido el Hospitalet.

Tenemos la seguridad de comenzar un proyecto sumamente interesante y nos ilusiona pensar que sea con la obra precisamente de Isabel Echarri.

Xico Tarrés

Alcalde de la Ciutat d'Eivissa

BLANC PURIFICADOR

Un dels meus primers i més forts records d'Isabel Echarri és la intel·ligència dels seus ulls, el bell cap de llampades coure, la certesa de trobar-me davant d'algú de saviesa i modèstia infreqüents, pacient, habituat a escoltar.

Llavors la seua obra, construïda amb paper blanc, tancada en caixes transparents i situada a l'entorn d'una casa també blanca, solcada la quietud pels passos ràpids de Diego i per dos llebrers negres...

Sabia de la seua respectada trajectòria, la seua arribada a Eivissa en els anys cinquanta i les seues exposicions poc més tard a la Galeria Ivan Spence. El posterior descobriment i trasllat a Formentera on s'instal·laren per viure la mitat de l'any, deixant l'altre mitat per París: el ballet, la música, el teatre, la literatura, les escenografies, les exposicions...

La major part de l'obra d'Isabel Echarri està realitzada en paper, en els seus inicis va utilitzar metalls i plàstics, l'esdevenir del qual fou el paper. El paper permetia moltes coses que Isabel buscava: d'un costat podia ser suport d'alguna cosa, per un altre podia ser l'obra mateixa i a més sobretot perquè el paper és el blanc: és a dir l'abstracció total, el monocrom matèric, l'absència de pigment, la substància última. Isabel fabrica el seu propi paper, macera i treballa les textures, serigrafia les transparències, aprofita papers, els unta d'oli, esquinça, trenca, perfora, retalla, junta amb canyes, cus amb fil de cotó, adorna les fermadures amb petxines, superposa, fa a la fi tot el que es pot imaginar i molt més. Tot amb aquest material d'aparència fràgil, en el qual aquestes mans acostumades d'amor i d'experiència treuen el major dels sentits.

Hi ha a la instal·lació de l'Hospitalet la intenció de crear una atmosfera determinada. La idea d'embolicar l'espectador en l'obra; com la llum o la música o l'escenografia operística.

El temple que va ser, que encara segueix sent, no pot deslligar-se del sistema iconològic que el sustenta, encara que falti la seua part objectual que podria reproduir-se si es vol. Llavors la restauració (1981-1984) de l'arquitecte Elias Torres va introduir i va alterar elements que venen a sumar significats i permeten la posta en marxa d'una imaginació a la deriva que Isabel ha entès, reafirmant el cabdal que flueix entre el trop i el signe, en subvertir els límits i explorar l'espai en la mesura que aquest ho permet: que és tot.

Per això la llum és necessàriament blanca i també és atmosfera, per això no hi ha accents; la llum s'entén com a dissolució, permet el descobriment que s'intueix infinit, una sort d'eternitat calma.

Hi ha també una idea de profunditat i de transparència. L'atenció posada sobre les tres caixes en homenatge a García Lorca situades baix els arcs formerets del costat de l'epístola, allà on es llegia la "paraula vella", permet endevinar, imaginar, inventar el que no veim. L'or és una metàfora, el vidre una altra. Elements fugaços s'incorporen a l'obra: els reflexos. Tot això genera una espècie de fascinació.

En el costat de l'evangeli, on la "paraula nova", les obres d'Isabel permeten l'esperança; surt el colom de la finestra i vola, l'ou com a símbol de vida, els pits maternals, la clau...

A l'atri les llàgrimes, a l'altar major una altra vegada el colom, el símbol revestit d'ascendència i de glòria...

No hi cap més a la instal·lació, la seua bellesa es vessa sobre el que el contempla i té molt a veure amb l'intangibles i amb el sacre. És quasi com una oració, com un baix continu que s'incorpora en sentir d'aquell que l'escolta i que exerceix el seu poder sense resistència ja que tal és el seu esplendor.

La paraula escrita en els camins, el grafisme, ho entén Isabel com alguna cosa irremplaçable. La comunicació no resideix només en el que diuen sinó en el mateix signe.

Per això la presència d'escrits autògrafs sobretot de Fernando Arrabal, també de Jean Clarence Lambert o de Jorge Semprún suposen una emoció afegida, una sort d'hermenèutica en permetre que aquestes obres es puguin a més de contemplar, de caminar, també llegir.

Isabel no renuncia però no exigeix, que cadascú tengui la seua vivència. Davant la seua obra que cadascú es trobi, tal vegada amb el millor d'un mateix? A la llum de l'alba que permeti observar la força i al mateix temps el delicat ésser del que no pot oblidar-se, d'allò on mana el que és subtil, el que és eteri, el que no tardaria en ser destruït però que s'aixeca en silenci i en recolliment veladament, com una mena de somni o d'espai contemplatiu, amb l'única força que li dona voluntat de ser. Absència i presència a un mateix temps. Blanc purificador.

Isabel Echarri instal·lant la seva obra a l'església de l'Hospitalet. Juliol 1999

Elena Ruiz Sastre
Directora del M.A.C.E.

Instal·lació d'Isabel Echarri a l'Hospitalet
Agost 1999
En primer lloc "Libertad" 1998
120 x 20 cm.
Amb text de Mariano Planells

Instal·lació d'Isabel Echarri a l'Hospitalet
Agost 1999
En primer lloc "Mycenea" 1998
260 x 240 x 240 cm

BLANCO PURIFICADOR

Uno de mis primeros y más fuertes recuerdos de Isabel Echarri es la inteligencia de sus ojos, la hermosa cabeza de destellos cobre, la certeza de encontrarme ante alguien de sabiduría y modestia infrecuentes, paciente, habituado a escuchar.

Luego su obra, construida con papel blanco, encerrada en cajas transparentes y situada en el entorno de una casa también blanca, surcada la quietud por los pasos rápidos de Diego y por dos galgos negros...

Sabía de su respetada trayectoria, su llegada a Ibiza en los años cincuenta y sus exposiciones poco más tarde en la Galería Ivan Spence. El posterior descubrimiento y traslado a Formentera en cuyo centro se instalaron para vivir la mitad del año, dejando la otra mitad para París: el ballet, la música, el teatro, la literatura, las escenografías, las exposiciones...

La mayor parte de la obra de Isabel Echarri está realizada en papel, en sus inicios utilizó metales y plásticos cuyo devenir fue el papel. El papel permitía muchas cosas que Isabel buscaba: de un lado podía ser soporte de algo, de otro podía ser la obra misma y además y sobre todo porque el papel es el blanco; es decir la abstracción total, el monocromo matérico, la ausencia de pigmento, la sustancia última. Isabel fabrica su propio papel, macera y trabaja las texturas, serigrafía las transparencias, aprovecha papeles, los unta de aceite, rasga, trenza, perfora, recorta, une con cañas, cose con hilo de algodón, adorna las ataduras con conchas, superpone, hace en fin todo lo que cabe imaginar y mucho más. Todo con este material de apariencia frágil, al que esas manos curtidas de amor y de experiencia sacan el mayor de los sentidos.

Hay en la instalación del Hospitalet la intención de crear una atmósfera determinada. La idea de envolver al espectador en la obra; como la luz o la música o la escenografía operística.

El templo que fue, que aún sigue siendo, no puede desligarse del sistema iconológico que lo sustenta, aunque falte su parte objetual, que podría reproducirse si se quiere. Luego la restauración (1981-1984) del arquitecto Elías Torres introdujo y alteró elementos que vienen a sumar significados y permiten la puesta en marcha de una imaginación a la deriva que Isabel ha entendido, reafirmando el caudal que fluye entre el tropo y el signo, al subvertir los límites y explorar el espacio en la medida que este lo permite: que es todo.

Por eso la luz es necesariamente blanca y también es atmósfera, por eso no hay acentos; la luz se entiende como disolución, permite el descubrimiento que se intuye infinito, una suerte de eternidad calma.

Hay también una idea de profundidad y de transparencia. La atención puesta sobre las tres cajas en homenaje a García Lorca situadas bajo los arcos formeros del lado de la epístola, allá donde se leía la "palabra vieja", permite adivinar, imaginar, inventar lo que no vemos. El oro es una metáfora, el cristal otra. Elementos fugaces se incorporan a la obra: los reflejos. Todo esto genera una especie de fascinación.

En el lado del evangelio, en donde la "palabra nueva", las obras de Isabel permiten la esperanza; sale la paloma de la ventana y vuela, el huevo como símbolo de vida, los senos maternales, la llave...

En el atrio las lágrimas, en el altar mayor otra vez la paloma, el símbolo revestido de ascendencia y de gloria...

No cabe más en la instalación, su belleza se vierte sobre el que le contempla y tiene mucho que ver con lo intangible y con lo sacro. Es casi como una oración, como un bajo continuo que se incorpora al sentir de aquel que lo escucha y que ejerce su poder sin resistencia pues tal es su esplendor.

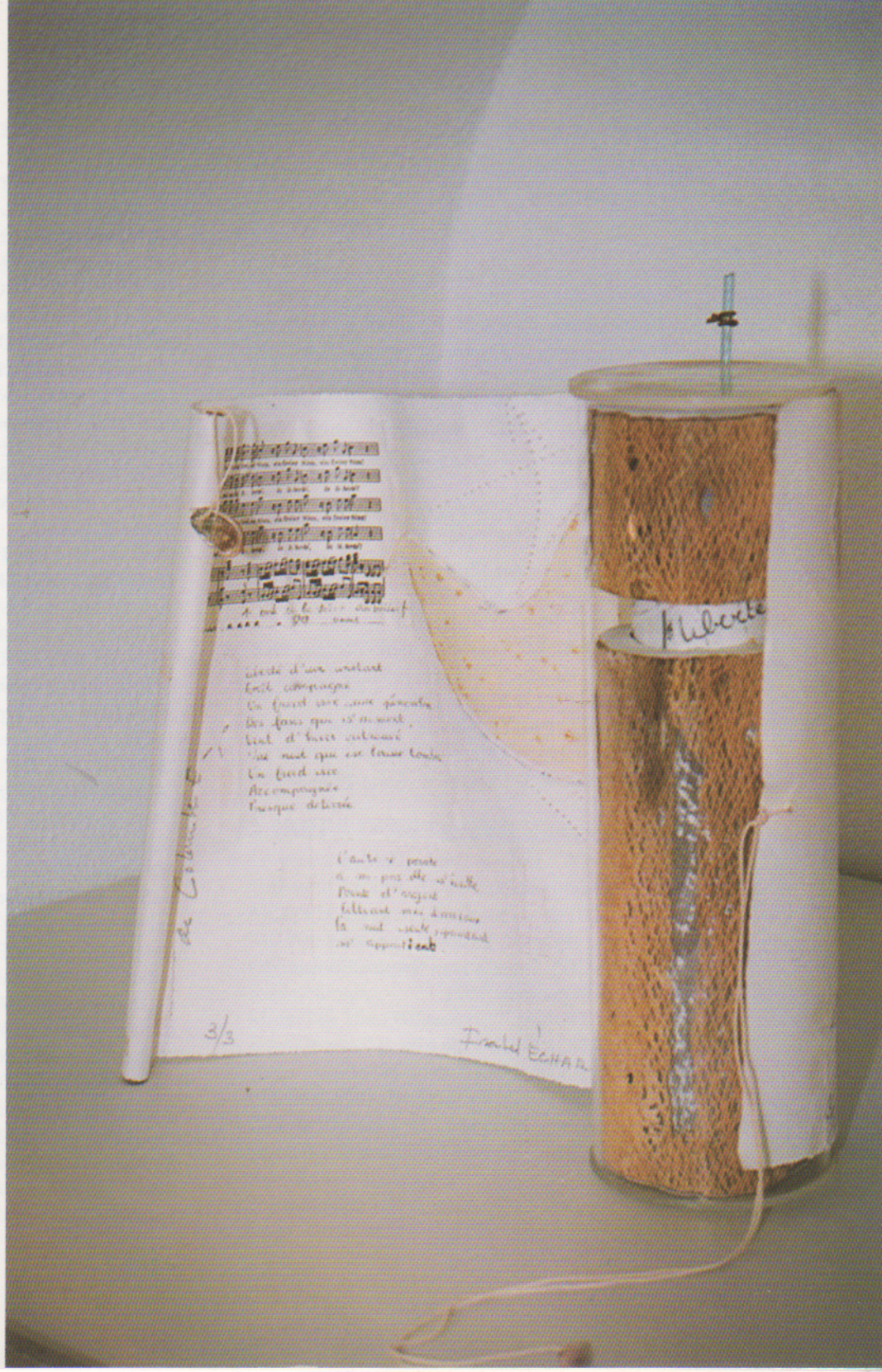
La palabra escrita en los caminos, el grafismo, lo entiende Isabel como algo irremplazable. La comunicación no reside sólo en lo que dicen sino en el signo mismo.

Por eso la presencia de escritos autógrafos sobre todo de Fernando Arrabal, también de Jean Clarence Lambert o de Jorge Semprún suponen una emoción añadida, una suerte de hermenéutica al permitir que estas obras se puedan además de contemplar, de caminar, también leer.

Isabel no renuncia pero no exige, que cada cual tenga su vivencia. Ante su obra que cada uno se encuentre ¿acaso con lo mejor de uno mismo? A la luz de un alba que permita observar la fuerza y al mismo tiempo el delicado ser de lo que no puede olvidarse, de aquello en lo que manda lo sutil, lo etéreo, lo que no tardaría en ser destruido pero que se alza en silencio y en recogimiento veladamente, como una suerte de ensoñación o de espacio contemplativo, con la sola fuerza que le da la voluntad de ser. Ausencia y presencia a un mismo tiempo. Blanco purificador.

Elena Ruiz Sastre
Directora del M.A.C.E.

"Un instant de liberté"
Amb text de Colombe E.

ISABEL ECHARRI

Neix a Vera de Bidasoa, Navarra, Espanya.

Des de 1954 viu entre Paris i l'illa de Formentera, Balears. Primeres realitzacions, monotips i gravats "Blancs" en 1956-1957.

Després d'un període de relleus i escultures en metall i de pintures d'esperit surrealista, ella tria el "Blanc" en 1962, dins de diferents formes d'expressions: escultures, relleus tàctils, escultures musicals audiovisuals, relleus electrònics, escenografies, papers esculpits.

EXPOSICIONS

- Galerie des Beaux-Arts Paris 1956 (exposició personal) Roma i Saint Gall 1958.
- "COMPARAISON": Grup d'art experimental, Musée d'art Moderne Paris 1962/63/64/66 i 1967.
- "SELECTION": Musée d'Art Moderne de Munich 1964, Musée d'Art Moderne de Tokio i Osaka 1966.
- Musée de Gottenborg (Dinamarca) 1967.
- "ART EXPERIMENTAL": Musée de Saint-Etienne 1968.
- "EXPOSITION DE BLANC": Galerie la Hune Paris 1968.
- "TRIENNALE DE BELGRADE": 1968.
- "SCULPTURES CONTEMPORAINES": Maison de la Culture d'Amiens 1969.
- "ITINERAIRES BLANCS": Musée de Saint-Etienne 1970.
- "SALON DE MAI": Paris 1970/72.
- "ESPACES BLANCS": Galerie Dierks, Aarhus (Dinamarca) Exposició personal 1970.
- "GALERIES PILOTES": Gentoft (Dinamarca) 1970.
- "A.P.I.A.W." Liège (Bèlgica) Exposició personal 1971.
- "ESPACIO BLANCO": Galeria Ivan Spence Eivissa (Espanya) Exposició personal 1971.
- "ARTE INTERNATIONAL" Eivissa 1971.
- "ESTAMPES FRANCAISES" Polinesia 1971.
- "10 ANS DE SCENOGRAPHIE" Paris 1971.
- "ZEITGENOSSISCHE FRANZOSISCHE GRAPHIKS" Musée de Celle, Aachen, Frankfurt / M. Hoechst, Mainz, Bamberg, Freiburg, Koln, Berlin i Turbingen (Alemanya) 1972/73.
- "MULTIPLES": Galerie La Pochade Paris amb César, Folon, Vasarely, Piza, Singer 1972.
- "EDITIONS D'ESTAMPES": Galerie Anne La Humière Paris 1972.
- "TAPISSERIE ACTUELLE": F.I.A.P. Paris 1972.
- Fondation Russel Londres 1973.
- "10ème BIENNALE INTERNATIONALE DE GRAVURE" Ljubljana (Iugoslàvia) Selecció francesa 1973.
- "ECHARRI ET ETCHEVERRY": Maison de la Culture de Colombes. Exposició personal 1973.
- "L'HOMME ET SON EMPREINTE": Musée d'Art Moderne de Paris 1974.
- "1ere BIENNAL INTERNATIONAL DE GRABADOS SEGOVIA" Espanya 1974.
- "TAPISSERIE, RELIEFS, GRAVURES EN RELIEFS, EXPRESSIONS TEXTILES" amb Sheila Hicks, Barram, Graffin... Galerie Art Mural-Suzy Langlois Paris - Desembre 1974.
- "FESTIVAL DU CHATEAU DE MONTHORIN" amb Bram Van Velde, Alechinski, Arman, Max Ernst, Man Ray, Messagier, Pavlos, Tinguely-Niki de Saint Phalle et Martine Boileau França 1975.
- "1ere BIENNALE INTERNATIONALE DE GRAVURE DE GIVET": France Prix Galia 1975.
- "FEMINIE 75" (Tapissos i Relleus) Unesco, novembre 1975.
- "KUNSSVEREIN" de Munich (Tapissos) 1975.
- "MAI A LA DEFENSE" Puteaux 1975.
- "ART INTERNATIONAL" Musée de Braluka (Iugoslàvia) 1976.
- "DIALOGUE" Unesco Paris 1976/77/79/1980/85.
- Galerie Henry Meyer. Lausanne (Suïssa) Exposició personal 1976.
- Galerie ENTRE PIERRE (Beaubourg) Exposició de relleus textils de Yanic i Echarrí, juny 1976.
- ECHARRI ET ETCHEVERRY "LES CHIROUX" Lièges (Bèlgica) Exposició personal 1980.
- "LIVRES D'ARTISTES" Galerie Corre Paris 1980/81.
- "ART INTERNATIONAL" Formentera (Espanya) 1981.
- Arts council of Great Britais - Paper as Image - Bangor art Gallery - Midland group art center, Nottingham - Southampton art Gallery - Gardner centre, university of Sussex, Brighton - Crafts Council gallery, Londres 1983.
- Papiers - Centre Pablo Neruda 1984.

- "FORMENTERA" 1985.
- "FEMME" Ministère des Droits de la Femme 1986.
- LISBOA 1986.
- DIALOGUE 1987.
- SAGA (Grand Palais) 1987.
- EXPO FRANCO-YOUGOSLAVIE 1987.
- Galerie Caroline Corre 1989.
- Galerie La Pochade "Journée de Blanc" 1990.
- Galerie Méridien Paris. Expositió personal 1991.
- Musée La benche Brive, "Le livre dans tous ces états" Bordeaux, Niort 1991.
- 2éme Triennale Mondiale des Estampes petits formats Chamalières Octobre 1991.
- "Drôles de livres", Aubergenvilla, França 1991.
- Galerie Orsay "Trait d'union pour une même passion..." Paris Maig 1992.
- Galerie Caroline Corre "L'Ange" Paris 1992.
- Galerie Amrouche-Bohbot-Kessler "Afrique et Isabel Echarrí" Paris 1993.
- Bibliothèque Municipale de Nice, "Itinéraires poétiques Michel Bohbot" Nice 1993.
- Médiathèque Ceccano, "Arrabl, 100 livres d'Artistes" Avignon 1994.
- 3éme Triennale Mondiale des Estampes petits formats Chamalières, Octobre 1994.
- Galerie Lettres et Images "Les livres d'Isabel Echarrí" Paris 1995.
- Instituto Cervantes "Garcia Lorca-Echarrí-Arrabal" Paris 1996.
- Centre Culturel de l'Isle Genève, Setembre 1996.
- Nouvelle librairie d'Architecture de l'Isle Genève 1996.
- Arrabal "DERLYRIKERUND DIEJUNSTLER" GUNTENBERG MUSEUM, Maintz 1996.
- INSTITUTO CERVANTES, Munchen 1996.
- STAATS UNDUNIVERSITAS, Hamburg 1996.
- ABSTRACCIONS Llonja Palma (Balears) 1996.
- Triennale de l'Estampes, Chamalière 1996.
- "SA NOSTRA" Palma de Mallorca (Balears) 1997.
- "SA NOSTRA" Eivissa (Balears) 1997.
- "SA NOSTRA" Formentera (Balears) 1997.
- "EN TORNO DE FEDERICO GARCIA LORCA" Dionis Bennassar, Madrid 1998.

- "SAGA" Galerie Dialogue Paris 1998.
- "EIVISSA, Anys 70, El naixement de Babel" 1998 MACE
- "ISABEL ECHARRI" 1999 Església de l'Hospitalet. MACE.

BIBLIOGRAFIA

- M. Conil Lacoste "Les magiciens du Papier Blanc" Le Monde 1968.
- P. Faveton "L'estampe à la conquête de l'espace" Connaissance des Arts Novembre 1973.
- J. Adhémar "La Gravure" Collection Que Sais-Je 1972.
- F. Woimant "L'estampe au Xxe siècle" Cimaise desembre 1973.
- B. Ceysson "Art Experimental" Saint Etienne 1968.
- "Le décor de Théâtre- Scénographie- dans le monde" Brusel.les 1973.
- Woo's swoo of woman 1980.
- Bernard Gheerbrant "Traverses" Le Papier 1980.

EDICIONS

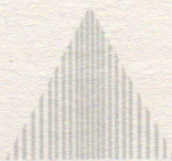
- Editions la Humière, Paris 1972.
- Monnaies et Méailles de Paris edició 1979.
- Daum 1978.

LLIBRES D'ARTISTES

- Le Blanc de Mallarmé
- Fernando Arrabal
- Michel Bohbot
- Maurice Ohana
- Olympe de Gouges
- Pablo Neruda
- Miguel de Unamuno
- Jean-Clarence Lambert
- Pierre Amrouche
- Colombe E.
- Cristina Burrus
- Mariano Planells
- Juan Ramon de la Cruz
- Anne Mirimanoff
- Jorge Semprun

COL·LECCIONS I MUSEUS

- Cabinet des Estampes Bibliothèque Nationale de Paris
- Collections de l'Etat Paris
- Musée de Saint-Etienne
- Collections Privées
- Musée de Baraluka (Iugoslàvia)
- Musée de Liège (Bèlgica)
- "Sa Nostra" (Balears)

Ajuntament de la Ciutat d'Eivissa